

El clima i el climax

Del clima, tota la vida que en sentim parlar. El climax, en canvi, és un terme que no ha esdevingut més o menys usual sinó en els darrers anys, i més aviat reduït, encara, a certs llenguatges especialitzats, però ja figura a la primera edició del Diccionari Fabra. De fet, tant clima com climax són mots cultes o savis, amb la diferència que el primer ja s'ha integrat, des de fa temps, en el llenguatge popular.

El Diccionari Fabra defineix climax com un simple sinònim de gradació. Però la Gran Enciclopèdia Catalana, que admet climax com un nom del masculí i del femení, hi afegeix unes altres accepcions, d'una banda com a terme de geobotànica i de l'altra de literatura narrativa i de retòrica, que són les que corresponen a aquest ús que, com hem dit, és avui més o menys habitual. En els actuals tractats de geografia física, trobem sovint, efectivament, el terme climax, que potser algú poc informat confon amb clima. I considera que climax no n'és sinó una variant formal, més pròpia del llenguatge científic. Però climax té un significat diferent: segons la GEC, com a terme de geobotànica vol dir «etapa final estable vers la qual tendeixen a evolucionar la vegetació i el sòl sotmesos a uns determinats factors ambientals, sobretot climàtics».

Ens interessa especialment, però, l'ús —avui també tan freqüent— que es fa d'aquest terme quan es parla d'una novel·la, d'una pel·lícula cinematogràfica, d'una obra dramàtica, etc. Designa, aleshores, sempre segons la GEC, «acció ascendent que crea una situació tensa en la qual ha estat acumulat un gran nombre d'efectes expressius i conceptuals i on hom comença a plantejar les solucions a la trama de l'obra». També en aquest cas hom podria confondre el climax amb el clima, car aquest darrer mot es pot així mateix usar en sentit figurat, designant el conjunt de circumstàncies en què té lloc un fet (real o imaginari), és a dir, l'atmosfera o l'ambient. Així, d'una senzilla obra costumista, desproveïda d'acció, en podríem ponderar el clima ben aconseguit, però no hi hauria lloc a parlar-ne del climax, mot que convé només a certs tipus d'obres, especialment de caràcter dramàtic, i en molts casos únicament a algunes de les seves parts. És possible, però, que en determinades situacions, escenes o seqüències d'una obra, convingues l'ús de tots dos termes, a causa d'una superposició o interferència dels conceptes respectius: un clima de misteri progressiu pot originar el climax de l'obra. Aquest fet, és clar, no ha de fer oblidar la diferència de significat, tant en l'ús dels mots com en la seva conseqüent interpretació.